

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

УДК 343.98:351.745.7:343.431

Василинчук Віктор Іванович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування Національної академії внутрішніх справ;
Дубина Владислав Іванович – в. о. начальника Департаменту боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, Національної поліції;
Небитов Андрій Анатолійович – кандидат юридичних наук, здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

ВИЯВЛЕННЯ ФАКТІВ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ПІДРОЗДІЛАМИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИНАМИ, ПОВ'ЯЗАНИМИ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Розкрито особливості виявлення фактів торгівлі людьми підрозділами боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, Національної поліції.

Ключові слова: торгівля людьми; Національна поліція; взаємодія суб'єктів протидії торгівлі людьми; інформація; повідомлення.

Торгівля людьми залишається актуальною проблемою для України. Сучасні форми експлуатації людини та нові

виклики, які переживає світ, створюють загрозу поширення торгівлі людьми практично всіх соціальних груп населення.

Україна докладає чимало зусиль для протидії такому протиправному явищу, особливо стосовно реалізації національного механізму взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми. Важлива роль у цьому аспекті належить Міністерству соціальної політики України та Національній поліції, які мають відомчу статистику щодо виявлених осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

Отже, виникає необхідність розроблення особливостей виявлення фактів торгівлі людьми підрозділами боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, Національної поліції. Свою позицію щодо протидії цим злочинам висловили чимало науковців, серед яких М. І. Андрієнко, М. О. Васильєва, В. А. Глуховець, О. М. Ємець, Я. Г. Лизогуб, В. В. Матвійчук, А. А. Небитов, Д. Й. Никифорчук, А. М. Орлеан, В. М. Підгородинський, О. В. Святун, Є. Д. Скулиш, Є. Ф. Стрекалов, С. С. Чернявський, М. О. Шилін, С. С. Яценко та ін.

Проте на сьогодні публікації у фахових виданнях щодо проблем і шляхів удосконалення виявлення фактів торгівлі людьми підрозділами боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, Національної поліції висвітлено недостатньо, що потребує подальшого аналізу. Таким чином, метою підготовки пропонованої увазі статті є розкриття зазначеними підрозділами особливостей виявлення фактів торгівлі людьми та розроблення шляхів удосконалення цієї діяльності.

Як свідчить здійснений аналіз практики, ефективним шляхом отримання інформації про факти торгівлі людьми є *звернення громадян*. Вони можуть надходити як безпосередньо від осіб, які постраждали від злочинних дій торгівців людьми, так і від громадян, яким стало відомо про обставини вчиненого кримінального правопорушення. У будь-якому разі слід урахувати те, що автори звернень зазвичай не володіють знаннями щодо кримінального та кримінально-процесуального законодавства, а тому можуть не в повному обсязі висвітлювати відомі їм події. Тому, під час розгляду кожного такого звернення

необхідно за можливості особисто спілкуватись із його автором, що дасть змогу з'ясувати необхідні для подальшої перевірки дані.

Постраждали громадяни можуть особисто звернутися до поліції із заявою про вчинення торгівлі людьми, але не завжди в них є така можливість чи навіть бажання, зокрема через необізнаність у цих питаннях. Таким чином, необхідно самостійно вживати заходів з установами таких осіб, для чого необхідно постійно здійснювати аналіз інформації, отриманої з різних джерел.

Для налагодження роботи з громадськістю та процесу отримання інформації від населення про факти торгівлі людьми необхідно на постійній основі організовувати прийом громадян за місцем розташування підрозділу Департаменту боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, створити в ньому чергову частину, а в разі неможливості – забезпечити постійне чергування працівників за місцем роботи. До того ж, важливо здійснювати постійний контроль за розглядом звернень громадян, що надходять поштою.

Формуванню негативного ставлення громадян до торгівлі людьми та забезпеченню надходження від них звернень з інформацією про такі злочини сприяє також висвітлення результатів роботи оперативного підрозділу Департаменту щодо цього напряму оперативно-службової діяльності в засобах масової інформації [1, с. 28].

Окрім політики відкритості, забезпечення постійного доступу до представників правоохоронних органів, покращенню діяльності з надання допомоги громадянам у межах компетенції підрозділу сприятиме встановлення контактів із громадськістю, збільшення обсягу інформації про факти торгівлі людьми, що надходить від громадян.

Повідомлення, які надходять телефоном «гарячої лінії» або «телефоном довіри». З огляду на специфіку торгівлі людьми як явища, що стосується приватного життя людини, а також значну латентність зазначених кримінальних правопорушень, часто наявне небажання особистої явки до поліції з боку можливих постраждалих або очевидців злочину. Інколи виникають ситуації, коли постраждала особа перебуває за межами держави, але бажає

залишити анонімне повідомлення. Тому необхідно також забезпечити громадян можливістю надати інформацію про факти торгівлі людьми до оперативного підрозділу Департаменту телефоном «гарячої лінії» або «телефоном довіри».

У разі їх відсутності доцільно розглянути питання щодо участі правоохоронців у роботі «гарячих ліній» місцевих громадських (неурядових) організацій, що спеціалізуються на запобіганні торгівлі людьми та наданні допомоги постраждалим. З метою поширення інформації про функціонування таких телефонів необхідно вживати заходи щодо їх популяризації. Так, за домовленістю з працівниками, які відповідають за здійснення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, місцевих державних адміністрацій, а також спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді, або з представниками місцевих громадських організацій, у тому числі й міжнародних, доцільно розробити відповідну рекламну продукцію (плакати, банери, календарі тощо).

Окрім звернення громад, безперечно, одним із найефективніших шляхів отримання відомостей про факти торгівлі людьми є *оперативна інформація*. Її ефективність полягає в тому, що вона надходить безпосередньо від тих джерел, що мають доступ до злочинного середовища, а тому можуть у найбільш повному обсязі надати відомості, що становлять оперативний інтерес [2, с. 20].

Інформація, отримана від структурних підрозділів системи МВС України. Окрім підрозділів боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, інформацією щодо вчинення вказаних правопорушень у розрізі інших сфер життєдіяльності громадян можуть володіти або відслідковувати окремі дії торгівців «живим товаром» представники інших структурних підрозділів системи МВС України, діяльність яких не пов'язана з виявленням зазначених кримінальних правопорушень. Таких сфер (як і органів чи підрозділів) досить багато, їх визначення залежить від виду експлуатації, механізму вчинення кримінального правопорушення, його форми, географії, способів учинення тощо.

Це здебільшого оперативні підрозділи Національної поліції України, що забезпечують виявлення та документування кримінальних правопорушень інших категорій, а також підрозділи громадської безпеки (дільничні інспектори, патрульна служба).

Наприклад, факти торгівлі людьми можуть виявити під час документування підрозділами служби протидії наркозлочинності кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу наркотичних засобів. Постраждалих від торгівлі людьми, які стали жертвами сексуальної експлуатації за кордоном, досить часто примусово втягують у наркотичну залежність. Після повернення на батьківщину зазначені особи зазвичай не можуть позбутися цієї залежності та потрапляють у поле зору зазначених підрозділів [3, с. 77].

З огляду на те, що інформацію про факти торгівлі людьми під час здійснення оперативно-розшукових заходів можуть отримувати практично всі оперативні підрозділи системи Національної поліції України, необхідно налагодити тісну взаємодію щодо обміну інформацією з працівниками таких підрозділів.

Інформація, отримана від суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, органів державної влади. Організація протиправної діяльності міжнародного каналу торгівлі людьми є багатоетапним процесом, що стосується різних аспектів життя громадян. Нині важливою передумовою своєчасного отримання інформації про вчинені кримінальні правопорушення, пов'язані з торгівлею людьми, а також належної протидії торгівлі людьми є налагодження дієвої взаємодії з усіма суб'єктами, які здійснюють заходи в цій сфері. Перелік таких суб'єктів визначено в ст. 5 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» [4].

Порядок взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 р. № 783. Згідно із зазначеним актом, Міністерство соціальної політики є Національним координатором, що, відповідно, координує діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади.

Якщо постраждала особа не зверталася та не бажає співпрацювати з поліцією, відповідальний підрозділ подає до поліції інформацію про вчинення злочину з поміткою про відмову особи співпрацювати з органами [5]. Поліція розглядає зазначену інформацію та здійснює в установленому законодавством порядку відповідні заходи.

Іноді інформація від таких органів чи підрозділів надходить ініціативно, що свідчить про усвідомлення їх працівниками торгівлі людьми як надзвичайно негативного явища, зі значним обсягом ознак кримінального правопорушення. Однак не кожному працівникові поліції чи іншого органу виконавчої влади знайоме поняття міжнародного каналу торгівлі людьми, що часто призводить до розгляду його ознак як окремих життєвих процесів (оформлення виїзних документів, перетин кордону, надання послуг із працевлаштування тощо), що не викликають підозри.

Тому необхідно налагоджувати взаємодію з компетентними органами державної влади або іншими підрозділами поліції та постійно підтримувати робочі контакти з їх працівниками.

Інформація, отримана від Адміністрації Державної прикордонної служби України. Нерідко інформація щодо можливих постраждалих від торгівлі людьми, а також осіб, імовірно причетних до вчинення вказаного кримінального правопорушення, надходить від підрозділів Державної прикордонної служби України. Зокрема, це може бути інформація про виявлення ознак протиправної діяльності під час проведення заходів на пунктах пропуску через державний кордон.

У межах співпраці з такими підрозділами слід налагодити отримання інформації про факти торгівлі людьми шляхом відпрацювання вузлів транспортного зв'язку (аеропортів, морських портів, вокзалів тощо).

З цією метою необхідно забезпечити постійне оперативне перекриття зазначених транспортних вузлів шляхом організації роботи в місцевому міськрайліноргані оперативної групи або оперативного працівника підрозділу боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, а в разі неможливості – закріпити окремого працівника за певною лінією роботи чи скласти графік відпрацювання особовим складом підрозділу.

Такі заходи можуть мати як оперативно-розшуковий (наприклад, під час отримання та перевірки інформації про можливе переміщення осіб за кордон із метою експлуатації), так і оперативно-профілактичний характер. Доцільно визначити дати й час здійснення транспортних рейсів до основних країн призначення «живого товару» з урахуванням географічного положення регіону та актуальних тенденцій в оперативній обстановці на території обслуговування [6, с. 32].

Інформація, отримана від Державної міграційної служби (ДМС) України. Важливу роль в отриманні первинної інформації про підготовку до вчинення кримінального правопорушення зазначеної категорії відіграють підрозділи ДМС України. Адже торгівля людьми здебільшого передбачає експлуатацію громадян України за кордоном, якій передусь підготування всіх необхідних виїзних документів для потенційних постраждалих осіб.

За умови налагодженої взаємодії досвідчені працівники підрозділів ДМС України можуть звернути увагу на групи осіб (наприклад, жінок віком від 18 до 35 років або чоловіків працездатного віку, які одночасно подають документи на виготовлення закордонних паспортів. Здебільшого замовляють термінове виготовлення таких документів [7, с. 28].

Трапляються також непоодинокі інциденти, коли громадянам України в'їзд до тієї чи іншої держави заборонено. Зазвичай вказані санкції впроваджуються за вчинення на території іноземної держави правопорушень, нерідко таких, що пов'язані із заняттям проституцією. У зв'язку з цим, зазначені особи намагаються отримати новий паспорт громадянина України зі зміненими анкетними даними (прізвище, ім'я, по батькові тощо).

Моніторинг оголошень у друкованих засобах масової інформації, Інтернет-оголошень, оголошень, розміщених у місцях значного зкупчення людей (вокзали, зупинки громадського транспорту, аеропорти). Практика свідчить, що для організації торгівлі людьми злочинці переважно забезпечують пошук і вербування якомога більшої кількості майбутніх жертв. У таких умовах торгівці «живим товаром» широко використовують

оголошення в засобах масової інформації та всесвітній інформаційній мережі Інтернет.

У кожному регіоні держави видається безліч періодичних видань для широкої аудиторії, у більшості з яких поряд із суто публіцистичними статтями опубліковують оголошення різних категорій. Найбільший оперативний інтерес для оперативних підрозділів становлять ті видання, що містять оголошення про працевлаштування, насамперед за кордоном, підозрілі пропозиції роботи у сфері розваг, оголошення з надання візової підтримки, періодичні видання туристичного характеру, зокрема в яких пропонують роботу (для молодих дівчат привабливої зовнішності або чоловіків працездатного віку) тощо.

Іноколи для розміщення рекламних оголошень у друкованих виданнях можуть використовувати також публіцистичні статті з явним комерційним змістом, наприклад, стосовно успішної багаторічної діяльності іноземного підприємства, що займається посередництвом у працевлаштуванні за кордоном, які також не слід залишати поза увагою.

З розвитком новітніх технологій злочинна діяльність торгівців людьми набула нових форм і методів. На сьогодні більшість кримінальних правопорушень, пов'язаних із торгівлею людьми, учиняють із використанням можливостей мережі Інтернет, яка не тільки містить інформацію про кримінальні правопорушення та докази протиправної діяльності, а й слугує зручним простором для налагодження каналів торгівлі людьми.

Необхідним є здійснення постійного моніторингу мережі Інтернет, насамперед стосовно виявлення оголошень із пропозиціями працевлаштування за кордоном, роботи у сфері розваг, модельного бізнесу, в ескорт-агенціях, консумації, участі у фотосесіях, надання послуг сексуального характеру, візової підтримки, торгівлі органами, супроводження процесів усиновлення, сурогатного материнства тощо.

Окрім веб-сайтів оголошень, моніторингу також підлягають і різноманітні соціальні мережі («Однокласники», «ВКонтакте», «Facebook», «Twitter» тощо), форуми, блоги та інші ресурси мережі. Водночас популярним є створення та функціонування в мережі Інтернет окремих веб-сайтів міжнародних ескорт-агенцій,

модельних і шлюбних агенцій, сайтів еротичного характеру тощо, які також підлягають перевірці.

Про наявність фактів торгівлі людьми може свідчити інформація в ЗМІ та мережі Інтернет не лише рекламного характеру, а й різноманітні повідомлення, прес-релізи, статті, передачі, репортажі тощо.

Розглядаючи засоби масової інформації як джерело повідомлень про кримінальні правопорушення, слід зазначити, що неабиякий інтерес для оперативних підрозділів становить діяльність журналістів, пов'язана з проведенням журналістських розслідувань, спрямованих на викриття правопорушень.

За своєю природою, а також характером та обсягом регламентованих національним законодавством можливих заходів, журналістські розслідування дещо схожі з такими напрямками роботи органів внутрішніх справ, як отримання інформації про злочин, проведення її перевірки та навіть здійснення оперативно-розшукової діяльності. Така подібність зумовлена, зокрема, подібністю низки цілей обох сторін (з'ясування відомостей, їх перевірка та фіксація протиправних дій).

Під час журналістських розслідувань стосовно випадків торгівлі людьми (у разі підтвердження отриманої інформації) може бути виявлено ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 149 Кримінального кодексу (КК) України, про що журналіст зобов'язаний повідомити компетентним правоохоронним органам.

На практиці існували приклади успішних журналістських розслідувань злочинної діяльності, пов'язаної з торгівлею людьми. Водночас вони показали позитивні результати (винних було притягнуто до кримінальної відповідальності), оскільки завдяки їм було встановлено значну кількість ознак відповідного складу злочину, зафіксовано протиправні дії громадян за допомогою технічних засобів, отримано інформацію, що може бути використана як докази в судовому провадженні, підготовлено підґрунтя для здійснення оперативно-розшукової діяльності та реалізації оперативних матеріалів із затриманням фігурантів «на гарячому» [1, с. 43].

Звичайно, успішне проведення таких заходів є досить нелегким завданням для журналіста, але, зважаючи на зростання інтересу засобів масової інформації до висвітлення відомостей про факти торгівлі людьми та неабиякий потенціал журналістських розслідувань у цій сфері, їх слід розглядати не лише як важливе джерело інформації про злочини цієї спрямованості, а й як ефективний інструмент її перевірки та документування протиправних дій торгівців людьми.

Окрім необхідності постійного моніторингу засобів масової інформації, викладене свідчить про доцільність налагодження безпосередніх контактів і співпраці з їх представниками.

Інформація, отримана від посольств, консульств і правоохоронних органів іноземних держав. Неабияке значення в боротьбі з торгівлею людьми відіграє міжнародне співробітництво. Вагомою є і його роль як одного з основних джерел отримання інформації про факти такої діяльності. Адже сліди від учинення протиправних дій організаторами міжнародних каналів торгівлі людьми, а також їх пособниками та докази причетності їх до торгівлі людьми можуть бути виявлені на території інших держав, у тому числі їх органами правопорядку.

У зв'язку з цим доцільним є налагодження міжнародної співпраці з правоохоронними органами інших держав, насамперед тих, що є основними країнами призначення «живого товару», здійснення постійного обміну інформацією та спільних заходів із ліквідації каналів торгівлі людьми [7, с. 42].

Дієву взаємодію в напрямі обміну інформацією з правоохоронними органами тієї чи іншої країни можна налагодити завдяки співпраці з «офіцерами зв'язку», які постійно перебувають у дипломатичних представництвах своїх держав за кордоном, обіймаючи посади аташе, радників таких установ або представників компетентних національних центральних органів виконавчої влади.

Інформація, отримана від громадських (неурядових) організацій, у тому числі міжнародних. На сьогодні в більшості регіонів України сформовано широку мережу громадських (неурядових) організацій, серед яких є також міжнародні

об'єднання, що спеціалізуються на запобіганні та протидії торгівлі людьми.

З огляду на специфіку та напрями роботи громадських організацій, їх працівники часто контактують із жертвами торгівлі людьми, коли останні звертаються з причин медичної, соціальної або загальноореабілітаційної допомоги. Представники громадських структур також підтримують контакти зі своїми колегами в країнах призначення, забезпечують роботу «телефонів довіри» та проводять інші заходи, під час яких часом отримують інформацію, що становить оперативний інтерес. Тому неурядові організації слід також розглядати як джерело отримання інформації про факти торгівлі людьми [8, с. 30–31].

Налагодивши взаємодію з ними, можливо забезпечити отримання зазначених даних за умов наявності згоди від їх першоджерел на контакт із правоохоронними органами.

Так, 22 червня 2011 р. в м. Києві розпочала діяльність Всеукраїнська коаліція громадських організацій. Вона об'єднала тридцять дві громадські організації України, діяльність яких передбачала протидію торгівлі людьми та надання необхідної допомоги постраждалим.

Інформація, отримана під час документування суміжних кримінальних правопорушень. Ознаки міжнародного трафіку досить часто присутні поряд з іншими суміжними злочинами, під час виявлення яких необхідно з'ясовувати можливу інформацію про факти торгівлі людьми.

Так, під час документування кримінальних правопорушень у сфері суспільної моралі (ст. 302, 303 Кримінального кодексу України) необхідно зважати на способи й обставини вчинення протиправних дій із метою виявлення в них ознак торгівлі людьми, детально опитувати очевидців, свідків і потерпілих від цих кримінальних правопорушень для встановлення можливих фактів їх вербування та переміщення за кордон із метою експлуатації.

Наприклад, затримані під час проведення оперативно-розшукових заходів особи, які займаються проституцією, можуть розповісти про факти їх попереднього вербування та переміщення за кордон для використання у сфері надання послуг сексуального характеру, про осіб, які пропонували їм

працевлаштування у цій сфері за кордоном на сприятливих умовах. Також під час документування забезпечення надання послуг сексуального характеру жінками за кордоном може виявитись, що окремих дівчат, яких використовували як повій, було завербовано та переміщено до іноземної держави під приводом працевлаштування на некваліфіковану легальну роботу (наприклад, офіціантами).

Таким чином, підрозділи боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, Національної поліції під час своєї діяльності отримують оперативно значиму інформацію про факти торгівлі людьми як із гласних, так і негласних джерел, а саме: звернення громадян; повідомлення, що надходять телефоном «гарячої лінії» або «телефоном довіри»; інформація від осіб, які конфіденційно співпрацюють з оперативними підрозділами відповідно до вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»; інформація, одержана від структурних підрозділів системи МВС України; інформація, отримана від суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, органів державної влади; повідомлення, що надійшли від Міністерства закордонних справ України; інформація, одержана від Адміністрації Державної прикордонної служби України; інформація, отримана від ДМС України; моніторинг оголошень у друкованих засобах масової інформації, Інтернет-оголошень, оголошень, розміщених у місцях значного скупчення людей (вокзали, зупинки громадського транспорту, аеропорти); інформація, отримана від посольств, консульств і правоохоронних органів іноземних держав; повідомлення, що надійшли від громадських (неурядових) організацій, у тому числі міжнародних; інформація, отримана під час документування суміжних кримінальних правопорушень; інформація, одержана внаслідок відпрацювання раніше судимих осіб за вчинення кримінальних правопорушень за напрямками роботи оперативного підрозділу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методичні рекомендації щодо обміну інформацією та перенаправлення осіб, які постраждали від торгівлі людьми, між

регіональними підрозділами Міністерства соціальної політики та Національної поліції України. – Київ : Департамент боротьби зі злочинами, пов'яз. з торгівлею людьми Нац. поліції, 2015. – 55 с.

2. Дубина В. І. Сучасні тенденції протидії торгівлі людьми / В. І. Дубина // Актуальні питання запобігання і протидії торгівлі людьми : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 30 квіт. 2010 р.). – Харків, 2010. – С. 19–21.

3. Дубина В. І. Оперативна розробка торговців жінками з метою сексуальної експлуатації / В. І. Дубина // Оперативно-розшукове запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням : матеріали круглого столу (Київ, 24 черв. 2015 р.). – Київ : Кандиба Т. П., 2015. – С. 75–80.

4. Про протидію торгівлі людьми : Закон України від 20 верес. 2011 р. № 3739-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19–20. – Ст. 173.

5. Про порядок взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серп. 2012 р. № 783. – Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua/Laws/show/783-2012-П. – Назва з екрана.

6. Взаємодія оперативних підрозділів МВС України з органами досудового розслідування та іншими суб'єктами під час протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми : [метод. рек.] / Глуховець В. А., Василичук В. І., Дубина В. І. та ін. – Київ : Кандиба Т. П., 2015. – 37 с.

7. Міжнародне співробітництво оперативних підрозділів МВС України у сфері протидії торгівлі людьми : [метод. рек.] / Глуховець В. А., Василичук В. І., Дубина В. І. та ін. – Київ : Кандиба Т. П., 2015. – 70 с.

8. Виявлення та запобігання торгівлі жінками з метою сексуальної експлуатації : [метод. рек.] / Андрієнко М. І., Василичук В. І., Чернявський С. С. та ін. – Київ : Кандиба Т. П., 2015. – 87 с.